

Zníženie spotrebiteľského plytvania potravinami: odporúčania pre potravinárske podniky a ďalšie organizácie

Plytvanie potravinami je naliehavý problém s významnými environmentálnymi, sociálnymi a ekonomickými dôsledkami. V EÚ sa každoročne vyprodukuje takmer 59 miliónov ton potravinového odpadu (131 kg na obyvateľa). Najvyšší podiel potravinového odpadu vzniká v domácnostiach a stravovacích službách. Skupiny potravín, ktorými sa najviac plytvá, sú zelenina, ovocie a obilniny.

Spotrebiteľia môžu zmeniť mnohé spôsoby správania, ktoré vedú k plytvaniu potravinami (napr. prílišné varenie), ale ich schopnosť predchádzať plytvaniu potravinami ovplyvňuje množstvo faktorov (napr. súvisiace politiky, životný štýl). Zníženie plytvania potravinami spotrebiteľmi si vyžaduje spoluprácu medzi všetkými aktérmi v potravinovom systéme, v ktorom zohrávajú kľúčovú úlohu potravinárske podniky a iné organizácie.

53 %

potravinového odpadu v EÚ vzniká v domácnostiach (70 kg/osoba/rok).

9 %

potravinového odpadu v EÚ vzniká v reštauráciách a stravovacích službách vrátane školských jedální (12 kg/osoba/rok).

Úloha potravinárskych podnikov a ďalších organizácií

Potravinárske podniky zohrávajú kľúčovú úlohu pri riešení problému plytvania potravinami, keďže sú zapojené do rôznych fáz potravinového dodávateľského reťazca, od výroby až po spotrebu. Môžu pomôcť znížiť spotrebiteľské plytvanie potravinami tým, že spotrebiteľom uľahčia udržateľný výber, budú informovať spotrebiteľov o potravinách a potravinovom odpade a budú podporovať udržateľnosť v celom potravinovom dodávateľskom reťazci (napr. ponúkaním rôznych veľkostí porcií, zabezpečením adekvátneho balenia a logistických operácií na optimalizáciu skladovateľnosti a ochrany produktov v potravinovom dodávateľskom reťazci a ponúkaním tašiek na odnos zvyškov v reštauráciách). Organizácie, ako sú koalície alebo tretie strany, ktoré sa podieľajú napríklad na riadení dobrovoľných dohôd, tiež zohrávajú dôležitú úlohu a môžu koordinovať a uľahčovať opatrenia na zníženie spotrebiteľského plytvania potravinami.

Predchádzanie plytvaniu potravinami: výber opatrení

1 Navádzanie správnym smerom a nástroje pre domácnosti

Štuchnutia sú malé zmeny v prostredí, ktoré sa ľahko implementujú a zvyšujú pravdepodobnosť, že jednotlivec urobí určitú voľbu alebo sa bude správať určitým spôsobom. Cieľom týchto opatrení je zlepšiť zručnosti spotrebiteľov v oblasti riadenia potravín a podporiť ich pri osvojení si nových návykov a postupov na zníženie plytvania potravinami v domácnosti. Trvať by mali minimálne jeden týždeň s cieľom otestovať a vyhodnotiť účinky a potom môžu byť výzvy a nástroje prijaté na dlhšie obdobie. Niektoré nástroje vykazujú zníženie plytvania potravinami až o 40 % v porovnaní so základnou úrovňou. Dôrazne sa odporúča monitorovanie a môže sa vykonávať buď priamym meraním (analýza zloženia odpadu alebo denníky potravinového odpadu) alebo prieskumami a kontrolnými skupinami.

Ako vykonávať opatrenia

- **Pochopte, aké správanie je potrebné zmeniť** a ktoré cieľové skupiny by ste mali osloviť.
- **Identifikujte najlepší kanál** prostredníctvom ktorého poskytnete cieľovým domácnostiam nástroje/výzvy.

- **Zahrňte základnú meráciu a kontrolnú skupinu** aby ste pochopili kontext a úrovne plytvania potravinami skôr, ako začnete, čo vám umožní monitorovať účinky opatrenia.

Niekoľko úspešných príkladov

- **Ponúknite nálepky na umiestnenie na kuchynské spotrebiče (chladničky a mrazničky), ktoré spotrebiteľom pripomenú dobré skladovacie návyky.**
- **Rozdeľte odmerky na porcie, aby ste pomohli spotrebiteľom pripraviť porcie podľa ich potrieb.**
- **Zdieľajte recepty navrhnuté špeciálne tak, aby umožnili väčšiu flexibilitu pri výbere prísad a povzbudili k používaniu zvyškov jedla.**
- **Podporujte používanie nákupných zoznamov na zlepšenie plánovania jedál a vyhýbajte sa impulzívnym nákupom.**

2 Navádzanie správnym smerom mimo domova (stravovacie služby)

Ide o štučnutia, ktoré sa špecificky zameriavajú na spotrebiteľský potravinový odpad v súvislostiach, ako sú stravovacie služby pre firmy, školské a univerzitné jedálne, festivaly, reštaurácie a jedlá so sebou. Ich cieľom je ovplyvňovať správanie spotrebiteľov a podnecovať ich k znižovaniu plytvania potravinami.

Dôležité odporúčania

- **Poznajte preferencie svojich spotrebiteľov.** Informácie o nich – ktoré môžu závisieť od kontextu – možno získať prostredníctvom dotazníkov alebo otvorených diskusií, pretože sa tým zvýši účinnosť opatrení.
- **Uprednostňujte hodnotenie opatrení.** To vám pomôže pochopiť, či opatrenia fungujú podľa očakávania, a umožní vám ich podľa potreby upraviť.
- **Vymieňajte si poznatky a skúsenosti s cieľom motivovať na činnosť.** Odborníci, ktorí sa venujú znižovaniu plytvania potravinami, často nemajú prístup k zdrojom založeným na dôkazoch a pripraveným na použitie, ako sú nástroje, najlepšie postupy, odporúčania a usmernenia. Partnerstvo s ostatnými aktérmi zapojenými do potravinového dodávateľského reťazca (napr. operátori odpadového hospodárstva, distribútori, dodávatelia) môže maximalizovať vplyv vašich opatrení. Partnerstvá s výskumníkmi a akademickou obcou môžu pomôcť pri príprave opatrenia.

- **Kombinujte rôzne opatrenia.** Mnoho účinných stratégií na znižovanie plytvania potravinami kombinuje niekoľko opatrení, ako je zvyšovanie povedomia, poskytovanie informačných materiálov, distribúcia praktických nástrojov a vytváranie rozhodovacieho prostredia, ktoré podporuje znižovanie plytvania potravinami prostredníctvom štučnutí.

Niekoľko úspešných príkladov

- *Využite technológie na monitorovanie plytvania potravinami a na zobrazovanie kľúčových správ pre zákazníkov, aby ste zvýšili ich informovanosť a prípadne ovplyvnili ich správanie pri vyhadzovaní zvyškov.*
- *Spolupracujte s rôznymi spolupracovníkmi, ako sú miestne organizácie reštaurácií, aby ste podporili využívanie tašiek na odnos zvyškov jedla, ktoré sa nekonzumuje v priestoroch.*
- *Poskytnite možnosť zákazníkom upraviť si veľkosť porcií a ingrediencie.*

Ďalšie informácie nájdete v [prehľade nástrojov, najlepších postupov a odporúčaní na zníženie spotrebiteľského plytvania potravinami!](#)

[Európske fórum o spotrebiteľskom plytvaní potravinami](#) je pilotný projekt EÚ Generálneho riaditeľstva pre zdravie a bezpečnosť potravín a Spoločného výskumného centra Európskej komisie. V rámci projektu sa zhromaždili údaje a identifikovali praktické riešenia založené na dôkazoch na zníženie spotrebiteľského plytvania potravinami.

EÚ a jej členské štáty sa zaviazali splniť [cieľ udržateľného rozvoja 12.3](#): znížiť celosvetový potravinový odpad na obyvateľa na maloobchodnej a spotrebiteľskej úrovni do roku 2030 na polovicu a znížiť potravinové straty v rámci reťazca výroby potravín a dodávateľského reťazca. Viac informácií o opatreniach EÚ na zníženie potravinového odpadu nájdete na [webovej stránke Komisie o potravinovom odpade](#).

Ďalšie informácie:

Kontakt: JRC-FOODWASTE-FORUM@ec.europa.eu

EU Science Hub: <https://joint-research-centre.ec.europa.eu>

@EU_ScienceHub EU Science Hub Joint Research Centre

EU Science, Research and Innovation EU Science Hub @eu_science

Úrad pre vydávanie publikácií
Európskej únie